

**Ustawa
z dnia ... 2018 r.
o zmianie ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie
(tekst jedn. Dz.U. 2016, poz. 1796)**

Art. 1

W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. Prawo o notariacie (tekst jedn. Dz. U. 2016, poz. 1796) skreśla się art. 102 i art. 103.

Art. 2

Ustawa wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia jej ogłoszenia.

Uzasadnienie

Celem projektowanej ustawy jest usunięcie z treści ustawy prawo o notariacie przepisów o znikomej wartości praktycznej, w zasadzie całkowicie zbędnych pod względem prawnym wobec powszechnego użycia w praktyce innych skuteczniejszych, alternatywnych trybów doręczeń w postępowaniu cywilnym.

Obecnie obowiązujący artykuł 102 prawa o notariacie stanowi: „*§ 1. Na żądanie strony notariusz doręcza na piśmie jej oświadczenie, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej. § 2. Żądający doręczenia wnosi ustnie do protokołu, wręcza lub przesyła notariuszowi podpisaną przez siebie treść oświadczenia. § 3. Doręczenie oświadczenia następuje w miejscu wskazanym, przy odpowiednim zastosowaniu przepisów Kodeksu postępowania cywilnego dotyczących doręczania pism procesowych. § 4. Z dokonanej czynności notariusz spisuje protokół. Jeżeli strona przeciwna poda ustnie do protokołu odpowiedź lub wręczy pisemną odpowiedź i oświadczy, że protokół podpisze, notariusz zamieszcza odpowiedź w protokole. § 5. Notariusz wydaje poświadczenie doręczenia oświadczenia, w którym zamieszcza odpowiedź, jeżeli była udzielona w sposób określony w § 4. § 6. Na wyraźne żądanie osoby, żądającej doręczenia oświadczenia, notariusz może również dokonać doręczenia listem poleconym. W tym przypadku w protokole zamieszcza się treść doręczonego oświadczenia i wzmiankę o przesłaniu go listem poleconym.*”

Artykuł 103 stanowi naturalną konsekwencję obowiązywania art. 102 i nosi następującą treść: „*Doręczenia notariusz może dokonywać przez zatrudnionych w kancelarii pracowników.*”

Oba te przepisy dają możliwość dokonania doręczenia bezpośredniego pomiędzy stronami czynności notarialnej za pośrednictwem notariusza, przy czym istnieje możliwość, na żądanie strony, zmiany trybu doręczania bezpośredniego w tryb doręczenia pocztowego.

Już od chwili powstania w 1991 r. przepisy te nie miały jakiegokolwiek większego znaczenia praktycznego, w zasadzie ich instytucja nie pasuje pod względem konstrukcyjnym do ustawy prawo o notariacie. W chwili obecnej jak informuje Krajowa Rada Notarialna w ramach prowadzonej dla Ministerstwa Sprawiedliwości statystyki KRN-Stat od wielu lat liczba dokonywanych doręczeń czynności przez ogół około 3,5 tysiąca polskich notariuszy nie przekracza łącznie 200 czynności rocznie, z czego bardzo nieliczne, o ile jakiegokolwiek w ogóle stanowią czynności w tym zakresie samoistne (których istotą jest wyłącznie doręczenie i nie są powiązane z innymi czynnościami notarialnymi). Statystyki KRN nie wskazują przy tym na skuteczność podjętych ok. stu kilkudziesięciu czynności w zakresie doręczeń rocznie, prawdopodobnie jest ona kilkuprocentowa, o ile wręcz nie bliska zeru. Doręczenie takie stanowi przy tym swoistego rodzaju mechanizm wprowadzający u zlecającego dokonanie tej czynności klienta złudzenie zwiększonej skuteczności formalnej doręczenia wskutek uczestniczenia w procesie notariusza. Stanowi to przypisywanie skutków czynności ponad jej rzeczywista literę i sens.

Przepisy te stanowią więc wygasającą alternatywę dla innych, o wiele skuteczniejszych, przewidzianych w prawie polskim mechanizmów doręczenia. Praktyka wskazuje na konieczność ich usunięcia, częstotliwość ich stosowania umiejscawia je na skraju faktycznego *desuetudo*.

Samo obowiązywanie mało sensownych przepisów nie stanowiłoby w prawie polskim zaskakującego *novum* i nie przesądzałoby jeszcze o konieczności ich abrogacji z systemu, natomiast z instytucją doręczenia bezpośredniego związana jest obecnie istotna kwestia prawna związana z koniecznością zmiany zakresu notyfikacji organów dokonujących doręczenia bezpośredniego co wynika z art. 15 w zw. z art. 16 Rozporządzenia nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i

handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz. Urz. UE z 10.12.2007, nr L 324, s. 79-120). Objęcie stosowną notyfikacją notariusza polskiego, jako organu (właściwie jedynie w teorii, bo w praktyce w znikomym zakresie) doręczającego dokumenty oznaczać będzie szereg praktycznych i nierozwiązywalnych w obecnym stanie prawnym problemów, które nie pojawią się w przypadku sugerowanego skreślenia art. 102 i 103 prawa o notariacie i tym samym nieobjęcia polskiego notariusza przepisami wspomnianego rozporządzenia.

Przepis art. 15 rozporządzenia stanowi: *„Wszystkie osoby mające interes prawny w postępowaniu sądowym mogą dokonywać doręczeń dokumentów sądowych bezpośrednio przez urzędników sądowych, innych urzędników lub inne właściwe osoby w państwie członkowskim, do którego adresowane są dokumenty, jeżeli prawo tego państwa członkowskiego zezwala na tego typu bezpośredni sposób doręczania”*. Art. 16 zaś brzmi *„Dokumenty pozasądowe mogą być przekazywane do doręczenia w innym państwie członkowskim zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia”*.

Oznacza to, że jeżeli prawo wewnętrzne zezwala na doręczenie dokumentów pozasądowych przez notariusza, powinno pozwolić również na takie transgraniczne doręczanie dokumentów (tzn. z innego państwa członkowskiego).

Odniesienie przepisów art. 16 w zw. z art. 15 rozporządzenia do art. 102 i 103 prawa o notariacie (notyfikacja przez RP notariusza jako organu dokonującego doręczeń bezpośrednich) wiązać się może z szeregiem trudności, których wystąpienie łatwo sobie wyobrazić w przypadku transgranicznego przesyłania wniosków o doręczenie, a które z oczywistych względów nie wystąpią w warunkach doręczenia krajowego. W warunkach krajowych, pomimo przewidzianej możliwości doręczenia inicjowanego przez pocztę, takie doręczenie nie występuje, zaś w powszechnej świadomości jest raczej oczywista niewielka wartość praktyczna wskazanych przepisów. Cudzoziemiec tego faktu może być nieświadom, co może skutkować nadmiernymi oczekiwaniami, sporami, a nawet sporami międzynarodowymi z innymi państwami członkowskimi lub Komisją Europejską potencjalnie zarzucającą praktyczną wadliwość rozwiązań krajowych. Brak terytorializacji notariatu polskiego (tzn. możliwość zlecenia bezpośredniego doręczenia notarialnego w Międzydrojach notariuszowi z Ustrzyk Górnych) fikcję transgranicznych doręczeń międzynarodowych będzie jeszcze wzmacniał.

Należy zauważyć, że przepisy rozporządzenia w zakresie doręczania dokumentów pozasądowych zostały przygotowane z myślą o innych typach zawodów prawniczych (np. komorników), zaś fakt ewentualnego objęcia nimi polskiego notariusza mija się z celem. Wynika to wyłącznie, wobec obowiązywania prawa europejskiego w zakresie zdefiniowanym zakresem prawa wewnętrznego, z faktu, że mało praktyczna jest sama instytucja doręczenia notarialnego. Stąd też usunięcie art. 102 i 103 prawa o notariacie pozwoli osiągnąć jednocześnie dwa cele: po pierwsze eliminację przepisów o zerowej wartości praktycznej z prawa polskiego, po drugie uniknięcie ewentualnych komplikacji związanych z odniesieniem przepisów europejskich do tychże zbytecznych przepisów prawa krajowego.

Należy zauważyć przy tym, że w żadnym z państw Unii Europejskiej posiadających instytucję notariusza o zbliżonej funkcji, do instytucji tej w prawie polskim, nie ma rozwiązań normatywnych wskazujących na dokonywanie doręczeń notarialnych, zaś tryb ten zarezerwowany jest dla aktywności komorników. Również z tej perspektywy patrząc, by nie mylić zakresu wykorzystywania przez cudzoziemców zakresu obu zawodów, należy wykreślić z prawa o notariacie art. 102 i 103 zapewniając zawodowi notariusza logiczność i spójność wykonywanych funkcji.

Wspomniana modyfikacja nie wchodzi w jakąkolwiek bezpośrednią interakcję z przepisami prawa europejskiego, natomiast ułatwia jego stosowanie w Rzeczypospolitej

Polskiej, poprzez usunięcie rozwiązania, które nadmiernie komplikowałyby prawidłową recepcję rozporządzenia 1393/20027.

Projekt ustawy nie ma wpływu na budżet państwa, sektor małych i mikroprzedsiębiorców oraz rodzi wyłącznie pozytywne skutki społeczne i prawne.

Warszawa, 6 marca 2018 r.

BAS-WAPM-424/18

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Tomasz Rzymkowski)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32, ze zm.) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projektodawcy proponują uchylić art. 102 i art. 103 w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2291), dalej jako „ustawa – Prawo o notariacie”. Zgodnie z art. 102 § 1 ustawy – Prawo o notariacie na żądanie strony notariusz doręcza na piśmie jej oświadczenie, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej. Zasady dokonywania tego rodzaju doręczeń są określone w art. 102 § 2-6 ustawy – Prawo o notariacie. Jak stanowi art. 103 ustawy – Prawo o notariacie, doręczenia notariusz może dokonywać przez zatrudnionych w kancelarii pracowników.

Zgodnie z art. 2 projektowanej ustawy ma ona wejść w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem ustawy

Z uwagi na przedmiot projektu ustawy należy uwzględnić rozporządzenie nr 1393/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 listopada 2007 r. dotyczące doręczania w państwach członkowskich dokumentów sądowych i pozasądowych w sprawach cywilnych i handlowych („doręczanie dokumentów”) oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1348/2000 (Dz. Urz. UE L 324 z 10.12.2007, s. 79), dalej jako „rozporządzenie nr 1393/2007”.

Zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 1393/2007 ma ono zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, w sytuacji gdy konieczne

jest przekazanie dokumentu sądowego lub pozasądowego z jednego państwa członkowskiego do drugiego, po to by go doręczyć.

Art. 15 rozporządzenia nr 1393/2007 stanowi, że wszystkie osoby mające interes prawny w postępowaniu sądowym mogą dokonywać doręczeń dokumentów sądowych bezpośrednio przez urzędników sądowych, innych urzędników lub inne właściwe osoby w państwie członkowskim, do którego adresowane są dokumenty, jeżeli prawo tego państwa członkowskiego zezwala na tego typu bezpośredni sposób doręczania.

Art. 16 rozporządzenia nr 1393/2007 stanowi, że dokumenty pozasądowe mogą być przekazywane do doręczenia w innym państwie członkowskim zgodnie z przepisami tego rozporządzenia.

Na podstawie art. 2 ust. 2 rozporządzenia nr 1393/2007 każde państwo członkowskie ma wyznaczać urzędników państwowych, organy lub inne osoby („jednostki przyjmujące”), właściwe do przyjmowania dokumentów sądowych lub pozasądowych pochodzących z innego państwa członkowskiego. Państwo członkowskie ma obowiązek przekazać Komisji Europejskiej informacje o tych jednostkach określone w art. 2 ust. 4 rozporządzenia nr 1393/2007.

3. Analiza przepisów projektu ustawy pod kątem ustalonego stanu prawa Unii Europejskiej

Z przywołanych wyżej art. 15 i art. 16 rozporządzenia nr 1393/2007 wynika, że jeżeli dane państwo członkowskie dopuszcza możliwość doręczania bezpośredniego dokumentów sądowych, to odnosi się to również do dokumentów pozasądowych. W takim przypadku dokonywanie w tym trybie doręczeń dokumentów pochodzących z innych państw członkowskich staje się obowiązkowe, jednak po spełnieniu dodatkowego warunku, jakim jest notyfikowanie przez państwo członkowskie Komisji odpowiednich organów, które są uprawnione do dokonywania tego typu doręczeń.

W przypadku doręczeń dokonywanych przez notariuszy należy wskazać, że jedynie w niewielkim zakresie można by je uznać za odpowiadające przekazywaniu dokumentów pozasądowych, o którym mowa w art. 16 rozporządzenia nr 1393/2007. W art. 102 § 2 ustawy – Prawo o notariacie jest bowiem mowa o tym, że żądający doręczenia może przesłać notariuszowi podpisaną przez siebie treść oświadczenia¹. Ten rodzaj doręczeń nie został dotychczas przez Polskę notyfikowany Komisji w trybie art. 2 ust. 4 rozporządzenia nr 1393/2007, choć nie można wykluczyć dokonania takiej notyfikacji w przyszłości².

W świetle powyższego trzeba stwierdzić, iż uchylenie art. 102 ustawy – Prawo o notariacie nie narusza rozporządzenia nr 1393/2007. Bez względu na wskazany brak notyfikacji (albo jej ewentualne dokonanie) to do prawodawcy

¹ Zob. P. Czubik, *Europejskie rozporządzenie o doręczaniu dokumentów (nr 1393/2007) i jego potencjalne zastosowanie do polskiego notariusza*, „Krakowski Przegląd Notarialny” 4/2017, s. 59.

² Tamże s. 60.

krajowego – w myśl art. 15 rozporządzenia nr 1393/2007 – należy decyzja, czy zezwolić na doręczenia bezpośrednie dokumentów sądowych, a objęcie reżimem rozporządzenia nr 1393/2007 doręczeń tych dokumentów (oraz dokumentów pozasądowych z art. 16 rozporządzenia nr 1393/2007) jest wyłącznie pochodną tej decyzji.

Należy zatem uznać, że projekt ustawy nie jest sprzeczny z rozporządzeniem nr 1393/2007.

4. Konkluzja

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie nie jest sprzeczny z prawem Unii Europejskiej.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Warszawa, 6 marca 2018 r.

BAS-WAPM-425/18

Pan
Marek Kuchciński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

**Opinia w sprawie
stwierdzenia, czy poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo
o notariacie (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Tomasz Rzymkowski)
jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej w rozumieniu
art. 95a regulaminu Sejmu**

Projektodawcy proponują uchylić art. 102 i art. 103 w ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. – Prawo o notariacie (Dz. U. z 2017 r. poz. 2291), dalej jako „ustawa – Prawo o notariacie”. Zgodnie z art. 102 § 1 ustawy – Prawo o notariacie na żądanie strony notariusz doręcza na piśmie jej oświadczenie, mogące mieć skutki prawne, wskazanej przez nią stronie przeciwnej. Zasady dokonywania tego rodzaju doręczeń są określone w art. 102 § 2-6 ustawy – Prawo o notariacie. Jak stanowi art. 103 ustawy – Prawo o notariacie, doręczenia notariusz może dokonywać przez zatrudnionych w kancelarii pracowników.

Projekt ustawy nie zawiera przepisów mających na celu wykonanie prawa UE.

Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o notariacie nie jest projektem ustawy wykonującej prawo UE w rozumieniu art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu.

Akceptował:
Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Wojciech Arndt

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Skierowano do druku 20 marca 2018 r.

Cena 0,60 zł + 23% VAT